

TANTÁRGYLEÍRÁS

<i>A tantárgy címe</i> Társadalmi mozgalmak	<i>A tantárgy kódja</i> BBNPO01400	<i>Félév</i> 1
<i>A tantárgy típusa</i> gyakorlat	<i>Óraszám</i> Heti 2 óra	<i>Kreditek száma</i> 2

Oktató: Daróczi Gergely
Tantárgy státusza: ajánlott
Tantárgy célja:

A szeminárium a társadalmi mozgalmak különböző típusainak megismerését, azok mögöttes okainak, céljainak megértését tűzi ki célként a hallgatók számára. Az elméleti háttér elsajátítása után számos mozgalom szakirodalmi feldolgozásán keresztül történik azok megismerése, amelyet kiegészít egy kortárs, „valódi” mozgalom tevékenységének hétről-hétre való követése.

A tantárgy leírása:

Sorszám	Témakör	Óraszám
1	Szakirodalom felosztása, témameghatározás	2
2	Példák: történelmi korok mozgalmi és azok jellemzői	2
3	Elmélet és tipológia	2
4	Globalizáció, globalizmus, globalitás; Globális társadalmi mozgalmak	2
5	Módszertani megközelítés	2
6	Zöld mozgalmak	2
7	Zapatisták, amerikai hazafiak	2
8	Az al-Kaida és szeptember 11.	2
9	Diáklázadások	2
10	Taxisblokádnak	2
11	Nemzeti, radikális mozgalmak	2
12	A kibertér világa és annak hatásai	2
13	Szubkultúrák	2
14	Értékelés, jegybeírás	2

Oktatás segédeszközei: szakkönyvek, folyóiratcikkek, projektor

Számonkérés módja:

- a) hallgatók részvétele: kötelező
- b) önálló munka (előkészület): szakirodalom feldolgozása, beszámoló, házidolgozat
- c) konzultáció és számonkérés: beszámoló, szemináriumi dolgozat
- d) érdemjegy: gyakorlati jegy

Kötelező irodalom:

- Szabó Máté: Civil társadalom és emberi jogok-a globalizáció kihívásai, *Pro Philosophia Füzetek*, 2002/2. (fénymásolat)
- Hobsbawm, E. J.: *Primitív lázadók – Vázlatok a társadalmi mozgalmak archaikus formáiról a XIX. és a XX. századba*. Budapest: Kossuth, 1974.
- *Globális civil társadalom 1-2.* (Anheirer–Glasius–Kaldor), Typotex, 2004., 3. fejezet (mindkét kötetből)

- Manuel Castells: *Az identitás hatalma*. Budapest: Gondolat-Infonia, 2006., 103-213., 213-241., 241-361. oldalak

A választható irodalmak jegyzéke:

Zöld mozgalmak/bevezető:

- Szabó Máté: Globális civil tiltakozások, globális civil társadalom és tiltakozási kultúra. *Jogelméleti Szemle*, 2004. 1. sz. (fénymásolat)
- Offe, Claus: Új társadalmi mozgalmak-kihívás az intézményes politika számára In: *Politikai ökológia* (szerk.: Szabó Máté), Elte, Budapest, 1989.
- Szabó Máté: Alternatív társadalmi mozgalmak és reform Magyarországon, *Ifjúsági Szemle*, 1986/6. (fénymásolat)
- Szabó Máté: A társadalmi mozgalmak szerepe a demokratikus politikai rendszer intézményesedésének folyamatában Magyarországon, *Szociológiai Szemle*, 1994/3. (fénymásolat)
- Szabó Máté: *Társadalmi mozgalmak és politikai tiltakozás - történeti összehasonlító perpektívában*, Rejtjel Kiadó, Budapest, 2001.
- Szabó Máté: Zöldek és az új társadalmi mozgalmak a fejlett tőkés országokban, *Társadalmi Szemle*, 1986/10. (fénymásolat)
- *Ökológia, politika és társadalmi mozgalmak a Zengő-konfliktusban* (szerk.: Vay Márton), Védegylet, 2005.
- Hollós László: Ökológiai mozgalmak '88, *Ifjúsági Szemle*, 1988/6. (fénymásolat)

A tiltakozás kultúrája:

- Szabó Máté: A forró ősz 2006-ban Budapesten, In. Szabó Máté: *A tiltakozás kultúrája Magyarországon, Társadalmi mozgalmak és politikai tiltakozás*, Rejtjel, 2007.
- Szabó Máté: Tiltakozási kultúra Magyarországon a rendszerváltás után: a sajtó tükrében (1989-1995), *Szociológiai Szemle*, 1997/4. (fénymásolat)
- Szabó Máté: A taxisblokádnak és utóélete - Kihívás a társadalomtudományok számára, *Szociológiai Szemle*, 1993/1. (fénymásolat)
- Sik Endre: Robin Hood, a keselyű - Két év után a taxisblokádról, *Szociológiai Szemle*, 1993/1. (fénymásolat)
- Kiss Zsolt Péter: A taxisok hetvenvalahány órája, *Valóság*, 1991/11.
- Szabó Máté: A társadalmi mozgalmak szektora és a tiltakozás kultúrája Magyarországon, *Politikatudományi Szemle*, 1993/3.
- Szabó Máté: Erőszakos kirekesztés avagy multikulturális tolerancia?, *Politikatudományi Szemle*, 1997/1.
- *A blokádnak* (szerk.: Szakonyi Péter), Haas-Singer Alapítvány, 1990.
- Frei Norbert: *1968 Diáklázadások és globális tiltakozás*, Corvina Kiadó, 2008.
- *1968: Kelet-Európa és a világ* (szerk.: Krausz Tamás, Bartha Eszter), L'Harmattan Kiadó, 2009.

Nemzeti/radikális mozgalmak:

- A radikalizálódás kockázata Kelet Európában, Political Captal (fénymásolat)
url: euroastra.info, 2009/01/1
- Tamás Pál: Radikális jobboldali világképek a 2006-os politikai évad kezdetén, In. *Magyarország Politikai Evkönyv 2007* (szerk.: Sándor Péter), MPE Alapítvány 2007. (fénymásolat)

- Dübörög a nemzeti rock, dokumentumfilm (rend.: Kriza Bori), Metaforum Film
 - Sziva Balázs: *15 év nemzeti rock*, Kárpátia Műhely Bt., 2008.
 - Toroczka László: *Vármegyes a véres úton*, Vármegye Alapítvány, 2005.
 - Héjj Dávid, Schultz Gábor: A jelenkori jobboldali radikalizmus dilemmái - műhelytanulmány, Századvég (fénymásolat)
- url: szazadvég.hu/files/kutatas/A-jelenkori-jobboldali-radikalizmus-dilemmái.pdf
- Konok Péter: A Ku-Klux-Klan története : Egy amerikai tragédia, *Rubicon*, 2008/9.
 - Konok Péter: Ökölbe szorított kéz : Fekete radikalizmus az Egyesült Államokban, *Rubicon*, 2008/9.
 - Názer Ádám: Mérföldkövek : Az amerikai polgárjogi mozgalom főbb állomásai, *Rubicon*, 2008/9.
 - Rácz József: Erőszak mint önvédelem, Marginális ifjúsági szubkultúrák, *Eszmélet*, 1990/2.
 - Szabó Márk: Virtuális erő és valóságos gyengeség, *Kommentár*, 2008/6. (fénymásolat)

Feminista mozgalmak:

- Bozzi Vera – Czene Gábor: *Elsikkasztott feminizmus*, Osiris, 2006.
- Gács Anna: "Elképesztő emberi teljesítmények" - Beszélgetés Lakner Judittal, Pető Andreával és Sebők Marcellal a nőtörténetírásról, *Beszélő*, 2003/12. (fénymásolat)
- Nick Treanor: *The feminist movement*, Greenhaven Press, 2002.
- Nancy Whittier: Sustaining Commitment Among Radical Feminists, In: *The Social Movements Reader: Cases and Concepts* (szerk: Goodwin Jeff, James Jasper), John Wiley and Sons, 2009. (fénymásolat)

Szubkultúrák:

- Martin Jankowski: Tánc éjfél után, *Nagyvilág*, 2001/2.
 - Horkai Anita: Screenagerek, *A techno-kultúra megjelenési formái a mai Magyarországon*, MTA Politikai Tud. Intézete, 1999.
- url: daath.hu/showText.php?id=130
- Angyalosy Eszter: „Egy éjszaka a föld alatt...” - Az underground technozene köré kialakult csoportkultúra antropológiai elemzése,
- url: daath.hu/incoming/AngyalosyTechno.doc
- Greg Graffin: Punk kiáltvány, *Eszmélet*, 48. (fénymásolat)
 - Pozsonyi Ádám: *A Lenin-szobor helyén bombatölcsér tátong*, magánkiadás, 2001. (fénymásolat)
 - Eper és vér, romantikus film, 1970.
 - Lukács Ágnes: Az Emo, szociológus szemmel, Prohászka Műhely Szakkolégium
- url: pmszk.hu/081026_emo4.htm
- Rácz József: A nyolcvanas évek ifjúsági szubkultúrái Magyarországon, *Valóság*, 1990/11.
 - Rácz József: Erőszak mint önvédelem, Marginális ifjúsági szubkultúrák, *Eszmélet*, 1990/2.
 - Kacsuk Zoltán: Szubkultúrák, poszt-szubkultúrák és neo-törzsek, *Replika*, 2005/53. (fénymásolat)

Mozgalmak a kibertérben:

- Mikecz Dániel: Az internet szerepe az alternatív mozgalmak dinamikájában, *Információs Társadalom*, 2007/3.
- Mele, Christopher: Cyberspace and disadvantaged communities: the Internet as a tool for collective action. In.: *Communities in Cyberspace* (szerk.: Marc A. Smith és Peter Kollock), Routledge, New York 1999. (fénymásolat)

- Kollock, Peter és Smith, Marc A.: Communities in Cyberspace. In.: *Communities in Cyberspace* (szerk.: Marc A. Smith és Peter Kollock), Routledge, New York 1999. (fénymásolat)
- Richard M. Stallman: *GNU kiáltvány*, FSF Inc., 1985.
url: gnu.hu/gnu-kialtvany.html
- Eben, Moglen: *Diadalmas anarchizmus: szabad szoftver és a szerzői jog halála* (ford.: Szabó Balázs)
url: old.law.columbia.edu/publications/anarchism-hungarian.html
- Lawrence Lessing: *Free culture*
url: free-culture.cc és a hozzá kapcsolódó mozgalom: freeculture.org
- Eric S. Raymond: *A katedrális és a bazár*, Kiskapu Kiadó, 2004. (fénymásolat)
- Richard M. Stallman: *Free software, free society* (szerk.: Joshua Gay), GNU Press, Boston, 2004. (fénymásolat)

Egyéb:

- B. Klandermans, S. Staggenborg: *Methods of social movement research*, U of Minnesota Press, 2002.
- *Encyclopedia of American Social Movements* (szerk.: Immanuel Ness), M.E. Sharpe, 2004.
- *The Blackwell Companion to Social Movements* (szerk.: David A. Snow, Sarah A. Soule, H. Kriesi), Wiley-Blackwell, 2003.
- Olson, Mancur: *A kollektív cselekvés logikája*, Osiris Kiadó, Budapest, 1997.
- Kitzinger Dávid: A morális pánik elmélete, *Replika*, 2000/40. (fénymásolat)
- Doug McAdam, David A. Snow: *Social Movements, Readings on Their Emergence, Mobilization, and Dynamics*, Roxbury Publishing Company, 1997.
- *The Social Movements Reader: Cases and Concepts* (szerk: Goodwin Jeff, James Jasper), John Wiley and Sons, 2009. (fénymásolat)
- Doug McAdams, Sidney Tarrow, Charles Tilly: *Dynamics of Contention*, Cambridge University Press, 2001.
- *Social Movements and Organizations* (szerk.: Gerald Davis, Doug McAdam, W. Richard Scott, Mayer N. Zald), Cambridge University Press, 2005.
- Alberto Melucci: *Nomads of the Present, Social Movements and Individual Needs in Contemporary Society*, Temple Univ Press, 1989.
- Alain Touraine: *Solidarity: The Analysis of a Social Movement, Poland 1980-1981*, Cambridge University Press, 1983.

A lista megbeszélés alapján bővíthető!